Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII.

TRGOVSKI LIST

Številka 55.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za ½ leta 90 din, za ¼ leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.959.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, petek 17. maja 1940

Cena posamezni številki din 1·50

Preveč politiziranja

V času do skrajnosti razburljivih in vedno novih dogodkov, je na vse zadnje razumljivo, da ljudje mnogo politizirajo in razpravljajo tudi o stvareh, o katerih niti ne morejo biti prav poučeni. Tako se mnogo govori o tem, kaj bo storila ta ali ona nevtralna država, če bo vojna razširjena ali ne, kako bodo v bodoče potekali vojni dogodki, kaj pripravlja ta ali ona vojna sila in podobno. Čeprav je zelo razumljivo, da ljudje o vsem tem razpravljajo, pa je vendar treba reči, da je tega politiziranja že kar preveč. Poleg tega pa je tudi brez vsake koristi in more kvečjemu škodovati, ker povečuje razburjenost med ljudmi.

Zato bi bilo prav, da bi se to politiziranje popolnoma nehalo, namesto tega pa naj bi se vsak vprašal, kaj more storiti za povečanje obrambne sile države, kako bi mogel najbolje koristiti svojemu narodu tudi v primeru, da bi nastopili izredni dogodki.

Vsak tudi more nekaj v tem oziru storiti. Še več pa se more doseči, če dela po več ljudi skupno s tem namenom. Kajti posameznik je dostikrat preslaboten, da bi dosegel kakšno težjo stvar, v družbi z drugimi pa bi jo mogel gladko izvesti.

Ni mogoče na tem mestu podrobno razpravljati o tem, kaj bi mogli ljudje vse storiti. Le na nekatere stvari bi opozorili, ki so zlasti danes važne. Tako se pojavljajo v teh dneh vse mogoče govorice, ki morejo prav nevarno zastrupiti odnošaje med nami. Vsem tem govoricam je treba iti do dna, da se dožene, kdo so tisti, ki te govorice širijo. Nato pa je treba proti njim nastopiti tudi z vso odločnostjo. Če kdo govori, da je slišal za neko vest, ga dosledno vprašajte, od koga ima to vest. Samo na ta način se morejo ugotoviti razširjevalci vesti.

Dogodki po svetu so pokazali, da je danes še posebne važnosti, kako je zaledje organizirano. Namesto politiziranja se lotimo organizacije zaledja. Vsak naj v svoji sredi dela za to organizacijo, vsak naj pri svojih najbližjih znancih in prijateljih širi smisel za organizacijo zaledja. To je koristno delo, od katerega bodo imeli korist vsi, predvsem pa naša narodna obramba.

Kakor v gospodarskem življenju tako je tudi pri narodni obrambi zasebna iniciativa odločilne važnosti. V vsakem mestu, v vsakem trgu, v vsaki vasi, celo v oddaljenih naseljih se mora v sedanjih časih pokazati ta zasebna iniciativa. Njena naloga je, da je oko, ki vse vidi, kar se godi v njeni okolici, njena naloga je, da vse sliši, kar se govori, njena naloga pa je tudi, da takoj onemogoči vsak poskus, ki bi mogel biti v škodo naši obrambni sili. Zasebna iniciativa ima velikanske naloge in tem nalogam mora biti dorasla. Zato se mora organizirati, da bo tudi mogla hitro in odločilno nastopiti, če bi bilo treba.

Vse politiziranje ne pomaga nič in tudi najbolj duhovite sodbe ne morejo dati temu politiziranju večje cene. Kar sklenejo generalni štabi v posebnih sobah, to ne more nič spremeniti na poteku dogodkov. Druga pa je stvar, kadar se zberejo ljudje, ne da bi debatirali o velikih dogodkih, temveč da sebe in svojo okolico pripravijo za velike dogodke. To zadnje je pozitivno delo, ki ne bo ostalo brez koristnih posledic niti če ne bi nastopili nobeni izredni dogodki. Skupno delo ljudi zbližuje ter zmanjšuje strankarska nasprotja, kar nam prav gotovo ne bo v škodo. Skupno delo ustvarja tudi nove poglede in v vsakem kraju se bo moglo izvršiti marsikatero delo, ki je danes zaradi razcepljenosti in samega politiziranja ljudi nemogoče.

Tudi za čisto praktična življenska vprašanja bi moglo biti sodelovanje ljudi največje važnosti. Prehrana prebivalstva, oskrba ljudi z drugimi potrebščinami, preprečenje raznih nevarnosti, vse to so stvari, ki se jih more lotiti zasebna iniciativa zelo uspešno.

Zato pustite vse politiziranje in mislite le na to, kako bi mogli čim koristneje delovati v korist celote, kako bi pridobili za takšno pozitivno delo v dobro države in naroda tudi druge in kako bi se mogla dobra volja vseh uveljaviti čim bolj učinkovito. Potem ne bo treba na večer razpravljati o tem, kaj delajo drugod po svetu, temveč vsak bo mogel reči, kaj je naredil sam in kaj je dosegel skupno s svojimi tovariši.

Zasebna iniciativa mora danes potisniti vse politiziranje v ozadje in dvigniti delo, obrambno in ustvarjajoče delo za narod in državo.

Člani naše trgovinske delegacije pripovedujejo

o svojih vtisih v Rusiji

Vsi člani naše trgovinske delegacije so se vrnili iz Rusije. Na sovjetsko-romunski meji v Benderju jih je pozdravil dopisnik »Politike«, kateremu so pripovedovali o svojih vtisih iz Rusije. Dopisnik »Politike« pravi, da so se vsi delegati vračali iz Rusije zelo dobre volje in zadovoljni. Omenili so, da je vsakemu delegatu poklonil za na pot komisar za zunanjo trgovino **Mikojan** paket s par steklenicami vina in ruskimi cigaretami.

Pogajanja so potekala zelo gladko

To so predvsem naglašali vsi delegati. Če se upošteva, da več ko 20 let ni bilo nobenih odnošajev s Sovjetsko Rusijo, nadalje razlika režimov in velika zemljepisna oddaljenost, potem se mora priznati, da so bila pogajanja zelo hitro končana. Pogajanja so se vodila v komisariatu za zunanjo trgovino, kateremu načeluje **Atanas Ivanovič Mikojan**, odličen poznavalec problemov zunanje trgovine ter znan kot dober organizator. Mikojan je tudi eden podpredsednikov sveta narodnih komisarjev.

Posebno so bili zadovoljni naši delegati s **sprejemom pri predsedniku vlade Molotovu**, ki je pogostil našo delegacijo v Kremlju in ostal z njo v razgovoru cele tri ure. Molotov je takoj vprašal delegate o poteku pogajanj, za katere je kazal največje zanimanje in nato o njih vtisih o Rusiji. Že po petih minutah se je razgovarjal Molotov s smehom z našimi delegati. »Niti pet minut še ni poteklo, in že smo dosegli sporazum,« je dejal Molotov. V nadaljnjem pogovoru je znova poudaril, kako želi, da se pogajanja čim prej uspešno končajo in kako se v istem smislu prizadeva tudi Mikojan. Nato je dejal, da **gleda Sovjetska Unija z velikimi simpatijami na napredek Jugoslavije in njeno okrepitev ter da želi, da Jugoslavija na tej poti napreduje. Prepričan je, da bo normalizacija trgovinskih odnošajev s Sovjetsko Rusijo Jugoslaviji v korist.**

Po triurnem razgovoru se je Molotov poslovil od naše delegacije ter še enkrat naglasil, da upa na dober uspeh ter da želi Jugoslaviji in jugoslovanskemu narodu vse dobro.

Pri pogajanjih so včasih nastale tudi **neke težave**, vendar pa se je vedno zaradi obojestranske dobre volje hitro dosegel sporazum. Posebno pa so naši delegati naglašali, da so bili **povsod sprejeti z največjimi simpatijami** ter z veliko pažnjo.

Prvomajniška proslava

Naša delegacija se je na častni tribuni udeležila tudi prvomajniške proslave. Komandant čet, ki so se udeležili parade, je bil maršal **Budjeni**, čete pa je pregledal maršal **Vorošilov**. Točno ob 12. je prišel **Stalin** z narodnimi komisarji. Najprej so defilirale vojaške šole in mornarica, nato oddelki vseh vrst orožja, pehota, konjenica ter razni motorizirani oddelki. Posebno pozornost je vzbujala motorizirana artilerija s topovi vseh kalibrov ter parada tankov, med njimi stotonskih. Ti so prave trdnjave s topovi in najbolj popolnimi strojnicami. Na koncu parade so se pojavili **avioni**, najprej lovska letala, nato bombniki. **Vseh letal je bilo okoli tisoč**, ki so letela v vzornem redu. Delegati so izjavili, da je napravila parada letal nepozaben vtis. Vidi se, kako silno pozornost posveča Sovjetska Rusija zboljšanju svoje vojske.

Zaključek vse parade je tvoril defile raznih športnih in drugih organizacij. Parade se je udeležilo skupno **poldrugi milijon ljudi**. Tudi po vseh drugih mestih Rusije so bile majniške proslave in je pri teh sodelovalo skupno **6000 letal**.

Moskva — morsko pristanišče

V zvezi s sijajno prvomajniško parado so govorili delegati tudi o drugih velikih uspehih, ki jih je dosegla Sovjetska Rusija. Eden teh velikih uspehov je **zgraditev kanala Moskva—Volga**, ki je že gotov. Nameravajo pa se zgraditi še drugi prekopi, da bi postala Moskva pravo morsko pristanišče in da bi bila Moskva direktno zvezana s Kaspiškim, Belim in Črnim morjem.

Drugi velikanski načrt je

palača sovjetov.

Ta palača naj bi dosegla višino 412 metrov in bi bila najvišja stavba na svetu. Na vrhu bi bil kip Lenina, ki bi bil 100 m visok. Na njegovi dlani bi moglo pristati letalo. Palača bo imela dve dvorani. Večja bo imela prostora za 27.000 ljudi. V vsej palači bi bilo prostora za 48.000 ljudi. Izhodi pa bodo urejeni tako, da se bo mogla izprazniti palača v 20 minutah. Dvorana bo imela tako velik oder, kakor ga še ni na svetu. 5000 ljudi bo imelo prostora na odru. Palača sovjetov mora biti gotova do leta 1942.

Vloga petletk

Pri vseh teh velikih napredkih pa se opažajo tudi stvari, ki kar presenečajo po svoji zaostalosti. Tako se potuje v Rusiji z železnico, ki doseže komaj hitrost 50 km na uro. Uradni krogi razlagajo to takole: V Sovjetski Rusiji spada vsak posel v neki načrt, v neko petletko. Tako je tudi z železniškim prometom. Če se vpraša, kdaj se bo promet zboljšal, se dobi odgovor, da to zavisi od tega, v katero petletko je uvrščen železniški promet.

Prve petletke so bile organizirane predvsem zato, da se ureda najbolj nujne zadeve. Tako je prva petletka predvidevala delavska stanovanja, ki so se tudi sezidala, toda brez posebnega ozira na estetske zahteve. Naslednja petletka je že upoštevala tudi estetske zahteve in **podzemna železnica v Moskvi je tako razkošna, da se pariška ali londonska z njo ne moreta primerjati.**

Nato so govorili delegati

o moskovskih gledališčih

Ti so tudi danes na isti višini kakor pred vojno in država žrtvuje zanje velikanske zneske. Hudožestveni teater je tudi danes to, kar je bil. Silno zanimivo je, kakšne predstave so se dajale za časa bivanja naše delegacije v glavnem moskovskem gledališču (Balšoj teater). Posebno aktualna so danes dela: **»Vojskovodja Suvorov«**, to je vrsta prizorov iz življenja velikega ruskega generala. V **»Feldmaršalu Kutuzovu«**, ki je enako stalno na sporedu, se poveličuje njegova velika ljubezen do ruske zemlje. **»Ivan Suzanjin«** se daje že celo leto in se je dal tudi za prvi majnik. V tej operi se posebno slavi ljubezen in vdanost ruskega kmeta do domovine. Opera je s svojim bleskom prava apoteoza ruske zmage. Narod, vojska in duhovniki v oblačilih pridejo na oder, ko peva zbor pesem **»Ruskaja zemlja«**. Te slavnostne predstave se je udeležila tudi vsa sovjetska vlada. Vsa gledališča so vedno silno dobro obiskana.

Umestna beseda

Ob prepovedi izvoza po nižjih cenah, kakor so v ceniku

Objavili smo okrožnico devizne direkcije, da se ne sme blago prodajati v tujino po nižjih cenah, kakor pa so navedene v ceniku za zavarovanje valute. K tej okrožnici pripominja »Jugoslov. Kurir« naslednje:

V sporočilu devizne direkcije se pravi, da se je opazilo, da nekateri izvozniki izvažajo blago po nižjih cenah, kakor pa so navedene v ceniku za zavarovanje valute. To postopanje dokazuje, da so nekateri izvozniki začeli špekulirati navzdol. Pri tem računajo, da se jim bo kasneje dovolil odpis. V današnjih časih treba takšno postopanje **najstrožje obsoditi** in zato je pravilno, če se skuša takšne pojave onemogočiti.

Vendar pa je treba pri tem opozoriti devizno direkcijo in druge poklicane činitelje, da za zatiranje tega pojava **ne zadostujejo samo okrožnice**, temveč da je treba izdati bolj radikalne ukrepe.

Predvsem **se mora preprečiti, da se bavijo z našim izvozom komisijsko posredovalne firme**, zlasti tuje, **katerih lastniki so tuji državljani.** Takšnih firm je v naši državi zelo veliko in v zadnjem času se je njih število zelo povečalo. Nihče ne more ugovarjati, če se te firme bavijo z izvozom predmetov, ki jih same proizvajajo. Danes pa bi bilo nespametno in tudi nepatriotično, če bi pustili, da se bavijo s tem poslom firme, katerih lastniki so tuji državljani. Verjetno je, da se na ta način ustavlja v tujini na stotine milijonov din v svobodnih devizah, ki so bile dane za naš izvoz. To se v bodoče ne sme ponavljati in porabiti se morajo vsa sredstva, da **se to prepreči.**

Poleg radikalne kontrole o dejanskih cenah naših proizvodov na tujih trgih, bi se morale izdati čim bolj strogi ukrepi tudi za **nadzorstvo dejanskih cen za uvozne predmete.**

Naj je tudi veliko število tujih firm, ki se bavijo z izvozom našega blaga, je vendar neprimerno večje število tujih firm, ki se bavijo z uvozom tujega blaga. Preprečiti se mora, da tuje firme igrajo odločilno vlogo pri uvozu blaga iz tujine. Ta zahteva je popolnoma upravičena in Jugoslavija bi bila ena zadnjih držav, ki je to storila. Vse druge balkanske in podonavske države so že uvedle strogo kontrolo nad delom tujcev, ki se bavijo z izvoznimi ali uvoznimi posli. Jugoslavija mora slediti njih primeru.

Naše narodno gospodarstvo in naši gospodarski ljudje bodo vse takšne ukrepe odkrito pozdravili. V današnjih časih, ko se vedno teže kaj zasluži, ne smejo oblasti dopustiti, da pade ta zaslužek v roke tujcev. Kajti ti iznašajo zaslužek v tujino, kar se ne more trpeti ne iz narodno-gospodarskih in ne iz nacionalnih vzrokov.

Velik uspeh velesejma v Plovdivu

V torek je bil zaključen mednarodni velesejem v Plovdivu. Uspeh velesejma je bil zelo dober. Poseben uspeh pa je imel **sovjetski paviljon.** Povprečno je obiskalo na dan ta paviljon 25.000 ljudi, ob nedeljah celo 30.000. Zanimivo je, da je bilo v sovjetskem paviljonu prodanih ruskih knjig za 70.000 levov.

Seja tarifnega odbora

Ivan Mohorič izvoljen za podpredsednika

V četrtek se je začela v dvorani industrijske zbornice v Beogradu seja tarifnega odbora, za katero je že dolgo vladalo med gospodarskimi sloji vse države veliko zanimanje. Gospodarski ljudje pa so pričakovali sejo tarifnega odbora tudi z veliko zaskrbljenostjo, da se ne bi interesi gospodarstva zadostno upoštevali.

Sejo je otvoril pomočnik prometnega ministra inž. **Ličina**, ki je podal uvodno poročilo ter naglasil, da mora prometno ministrstvo zahtevati zvišanje železniških tarif. To zahtevo je tudi podprl z raznimi razlogi. **Železniške tarife naj bi se linearno zvišale** za blagovni promet, in sicer **za vagonske pošiljke za 15%, za kosovne pošiljke pa za 20%.** Poleg tega pa naj bi se preklasificiralo vse blago, kar bi za mnoge vrste blaga tudi pomenilo zvišanje tarif. Zvišanje tarif naj bi dvignilo železniške dohodke **za 350 milijonov dinarjev.**

Po poročilu pomočnika Ličine se je razvila daljša debata, v kateri so zastopniki gospodarstva naglašali, da sicer uvidevajo utemeljenost zahteve železniške uprave, ki mora zaradi višjih osebnih in materialnih izdatkov skrbeti tudi za boljše dohodke, vendar pa se niso mogli vsi strinjati glede načina, kako se naj to zvišanje izvede.

Tarifni odbor se je tudi konstituiral ter je bil izvoljen za podpredsednika tarifnega odbora generalni tajnik Zbornice za TOI **Ivan Mohorič.** Gospodarski krogi so pozdravili to izvolitev z velikim zadoščenjem in tudi zadovoljstvom, saj je g. Ivan Mohorič znan kot strokovnjak, ki je za to mesto naravnost poklican. Izvolitev Ivana Mohoriča je napravila zelo dober vtis tudi zato, ker izvolitev priča, da bo delal tarifni odbor objektivno, le z ozirom na stvarne interese železnice in gospodarstva. Z izvolitvijo Ivana Mohoriča se je uvodoma omenjena zaskrbljenost gospodarskih ljudi znatno zmanjšala.

Od Slovencev so v tarifnem odboru še glavni tajnik kmetijske zbornice dr. **Lavrič**, ravnatelj dr. **Basaj**, inž. **Lenarčič** in dr. **Vrhunec.**

Jugoslovansko-nemška pogajanja potekajo normalno

Iz dobro informirane strani v Beogradu se poroča, da poteka delo Jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora popolnoma normalno in z razumevanjem za obojestranske potrebe. Sedaj se dela v sekcijah, kjer se razpravljajo posamezna vprašanja. Samo sekcija za ureditev plačilnega prometa še ni začela delovati. Ta sekcija bo začela delovati šele po povratku nemških strokovnjakov za ta vprašanja. Sedaj se mude ti strokovnjaki v Sofiji.

Nemci niso postavili **nikakih posebnih zahtev** glede povečanja našega izvoza v Nemčijo, ker tudi Nemčija ne more povečati svojega uvoza v Jugoslavijo, vsaj ne onih predmetov, ki so jugoslovanskemu gospodarstvu najbolj potrebni. Konstatira pa se, da v zadnjem času prihajajo dobave nemškega premoga v večjih količinah, čeprav še ne v dogovorjeni višini.

Nove mesne cene

je določila banska uprava za Maribor. Mesarji smejo do nadaljnjega prodajati goveje meso prve vrste po 14—16 in druge vrste po 12—14, telečje meso po 12—14, svinjsko meso po 16—18, slanino po 16—18, salo po 20 in svinjsko mast po 22 dinarjev za kilogram. Te cene veljajo do nadaljnje odredbe banske uprave za mesarje na območju mestne občine mariborske, ne nanašajo pa se na špeharje iz mariborske okolice.

Zavzemite se za trgovstvo!

Neosnovana gonja proti trgovskemu stanu naj se neha!

Med mariborskim trgovstvom je zbudila veliko ogorčenje uredba o nadzorstvu nad izvajanjem uredbe o pobijanju draginje ter uredbe o kontroli cen, ki je izšla tik pred binkošti. Ta uredba naravnost poziva na poostreno gonjo v prvi vrsti proti trgovcem vse mogoče činitelje, kakor organe prvostopnih občnih upravnih oblastev, organe policije, orožništva in finančne kontrole, nadalje trošarinske uslužbence, tržne nadzornike in celo zasebnike.

Izgleda, da odločujočim gospodom še ne zadostujejo izredno ostra določila uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ter uredbe o kontroli cen, ki so skoraj neprikrito naperjena proti trgovstvu. Po mnenju nekih krogov je menda treba še razburjati prebivalstvo s hujskanjem proti gospodarskim krogom, in to ravno po onih faktorjih, katerih dolžnost je **ne samo paziti na red v poslovnem življenju, temveč ki** so v današnjih časih tudi poklicani, da kolikor mogoče pomirjevalno vplivajo na javnost.

Zakaj hujskanje ravno proti trgovstvu, kakor da je baš ono povzročitelj draginje? **Zakaj pa se nič ne ukrene proti že naravnost katastrofalnemu dviganju cen kmetskih proizvodov,** te cene rastejo iz dneva v dan in neprestano povečujejo draginjo.

Naš trgovec težko občuti današnje stanje trgovine, ko se opaža na tržišču tolikšna negotovost, da je tako rekoč vsaka kalkulacija nemogoča. Zaradi naraščajoče draginje je treba za nabavo novega blaga vedno več kapitala, ker se sicer zaloge zmanjšajo. Čeprav trgovstvo v lastnem interesu ne forsira draginje, so prišli nadenj omenjeni izredno ostri in proti njemu naperjeni draginjski ukrepi, vrhutega pa še težave pri trgovini sami. Kakor je znano, **primanjkuje že marsikatero blago,** kakor riž, dišave, sedaj kakor čitamo, tudi že sladkor in sploh blago, ki ga je treba uvažati. Ker pri Narodni banki ni mogoče dobiti deviz, tudi drugega blaga ni mogoče dobiti, če se točno ne vrnejo vreče in sodi. **Torej neprilike na vseh koncih in krajih,** ki jim je izpostavljeno trgovstvo, ki pa je koncem koncev deležno šikan ravno z one strani, od koder bi bilo upravičeno pričakovati zaščite v tem težkem položaju.

Mariborski trgovci so se zato obrnili na odločilne kroge s prošnjo, naj se na odločilnih mestih zavzamejo za trgovstvo in napravijo primerne korake, da že enkrat nehajo neprestane in popolnoma neosnovane gonje proti temu važnemu gospodarskemu staležu. Trgovstvo nikakor ne zasluži takega postopanja. Ne samo to, **z gonjo proti trgovstvu se samo razburja javnost.** Nikomur se ne koristi, pač pa splošnosti silno škoduje!

Sprememba uredbe o cestnih fondih

»Službene novine« z dne 11. maja so objavile uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o državnem in banovinskih cestnih fondih. Uredba v glavnem določa:

Letne davščine

(za državni cestni fond) znašajo:

a) **za potniške avtomobile** (motorna vozila z najmanj 4 kolesi in največ 6 sedeži) skupno s cestnim prispevkom za:

taksi	200 din,
zasebni	400 din,
zasebni, ki služi istočasno kot taksi	700 din.

(Te davščine niso torej zvišane.)

b) **tovorni avtomobili** (cestni prispevek) vsi zasebni brez izjeme pri nosilnosti:

do 0·5 tone	500 din
od 0·5 do 1·0 tone	1000 „
od 1·1 do 2·0 „	2000 „
od 2·1 do 3·0 „	3000 „
od 3·1 do 4·0 „	5000 „
od 4·1 do 5·0 „	7000 „
od 5·1 do 6·0 „	9000 „

Za vsako tono nosilnosti nad 6 ton se plača 2000 din več. Nepolna tona se računa za polno. (Pri težkih tovornih avtomobilih se davščina zelo zviša.)

Za **prikolico** se plača kakor za tovorna vozila, torej po nosilnosti;

c) za **avtobuse in avtokare** (cestni prispevek) se plačuje od avtobusa od kilometra po ključu uredbe o izrednem cestnem prispevku. Višino davščine izračuna pristojni tehnični oddelek;

č) motocikle	50 din;
d) motocikle s prikolico in tricikli . .	75 din;

e) navadne vozove, ki so namenjeni in ki redno služijo za prevoz lastnikov ali potnikov ali za prevoz surovin ali blaga za trgovska, industrijska in druga podjetja se plača:

za vozove na vzmeteh in polvzmeteh	50 din,
brez vzmeti	40 din,
z dvema kolesoma (z in brez vzmeti)	20 din.

Te davščine se plačujejo za tekoče leto vnaprej istočasno s taksami po tar. post. 100 taksne tarife ob registriranju prevoznih sredstev pri policijskih oblasteh.

Davščine za avtobuse (avtokare) se morejo plačati v dveh obrokih: polovica ob registriranju, polovica pa ob polletnem pregledu.

Razdelitev vplačane davščine pod 2. b) in c) državnemu in banovinskemu cestnemu fondu se izvrši po čl. 8. te uredbe.

Državna, banovinska vozila ter ona diplomatskih zastopnikov tujih držav niso zavezana tej davščini.

Navadni vozovi z in brez vzmeti, ki redno služijo **kmetskemu gospodarstvu, tudi ne plačajo te davščine.** Če pa se vozovi, ki redno služijo za potrebe kmetskega gospodarstva porabljajo tudi za prevoze tovorov v svrho zaslužka, se plača davščina po točki e).

Prispevek za čezmerno izkoriščanje državnih cest po vozilih z živinsko vprego se pobira po uredbi o izrednem cestnem prispevku in ga odmerjajo tehnični oddelki pri sreskih načelstvih ter ga pobirajo pristojne davčne oblasti. Plačati se mora v dveh mesecih od dneva, ko je postal odlok o odmeri izvršen.

Taksa na železniške prevoze

Potne takse za železniške prevoze blaga v vagonskih pošiljkah. Ta taksa se plača v višini 15 din za en tovorni list. Za vagonske pošiljke premoga, kamna, sladkorne repe, opeke in strešnikov, rude in embalaže (uporabljene) ko tudi za prazne vozove se plača 10 din od 1 tovornega lista. Ta taksa se plača pri izročilu v prevoz, pri vagonskih pošiljkah iz tujine pa pri izdajanju blaga. Plača se ta taksa z nalepljenjem posebnega kolka, ki ima napis: »kolek za cestni fond«.

Davščina na povečano vrednost zemljišč

Davščino, ki jo plačujejo lastniki parcel ob drž. cestah z modernim cestiščem, t. j. tlakovane s kockami, cementom ali bitumenom, zaradi povečane vrednosti teh parcel, se računajo v krajih z nad 5000 prebivalci do površine 1000 m² po 5 din, v drugih krajih do površine 5000 m² po 2 din in izven naselij do površine 10.000 m² po 1 din od vsakega metra nepremičnine, ki leži ob cesti z modernim cestiščem. Če presega površina parcele to maksimirano, se plača za 50% višja davščina.

Ta davščina pa ne sme presegati zneska letne davščine (zemljarine — osnovnega davka) dotične parcele.

Lastniki parcel, ki ne meje na ceste z modernim cestiščem ali ki so oddaljene 250 m od osi te ceste, plačajo polovico, pri razdalji 500 m pa četrtino zemljarine za svoje zemljišče oz. tisti del, ki se nahaja v prej označenem pasu. Lastniki posestev, ki meje na ceste z modernim cestiščem, ne plačajo niti te davščine za dotično parcelo, če ne plačajo zemljarine.

Stavbišča izven naselij so zavezana tej davščini tako kot nepremičnine v krajih z manj ko 5000 prebivalci, t. j. plačajo 2 din od dolžinskega metra.

Nepremičnine, ki so poleg ceste z modernim cestiščem na razdalji do 500 m, ne plačajo te davščine, če so od te ceste ločene po kakšni pregraji, ki onemogoča uporabo ceste z modernim cestiščem.

Banovinski cestni fond

V banovinske cestne fonde se je stekalo doslej 50% odkupnine za osebno delo od prejemkov državnih aktivnih in upokojenih uradnikov in uslužbencev. Sedaj se steka tudi 50% odkupnine **od prejemkov banovinskih in občinskih uslužbencev.** Nova določba je nadalje, da gre 15% cestne doklade, če se ta plača namesto osebnega dela na banovinskih cestah, v banovinski cestni sklad.

Lastniki parcel ob banovinskih cestah z modernim cestiščem plačajo v krajih z nad 5000 prebivalci od površine do 1000 m² po 1 din, v ostalih krajih do 5000 m² po 0·50 din in izven naselij do 10.000 kv. metrov po 0·30 od dolžinskega metra parcele, ki je obrnjena proti cesti z modernim cestiščem. V primeru površine čez ta maksimum, se poveča davščina za 50%. Če je parcela oddaljena od ceste, veljajo enake določbe kakor za prispevke v državni cestni fond.

Letna davščina na bicikle znaša 10 din in se plača vnaprej ob registriranju koles. Taksa se plača v banovinski cestni fond pristojne banovine. Iz tega fonda se bodo delale in vzdrževale steze za kolesarje. Državni in banovinski bicikli so te davščine oproščeni.

Plačane pavšalne doklade po uredbi o izredni cestni dokladi za izkoriščanje državnih in banovinskih nedržavnih cest od vozil (avtomobilov in avtobusov) se deli po naslednjem **ključu:**

državnemu cestnemu fondu se dá 30%,

cestnemu banovinskemu fondu banovine, na katerem ozemlju je bila doklada odmerjena, 60% in občini, v kateri biva zavezanec, 10 odstotkov.

Vse določbe uredbe o izrednem prispevku za čezmerno izkoriščanje državnih in nedržavnih cest, ki so v nasprotju s to uredbo, se razveljavljajo.

Gradbeni minister je pooblaščen, da v sporazumu s pristojnim resornim ministrom tolmači določbe te uredbe.

Ta uredba je stopila v veljavo z njeno objavo v »Službenih novinah«, t. j. z 11. majem.

Ban prepovedal krošnjarstvo

Ob zaključku lista se nam sporoča, da je izdal ban dr. Marko Natlačen naredbo, s katero se prepoveduje

trgovanje s kakršnim koli blagom po ulicah ter s hojo od kraja v kraj in od hiše do hiše (krošnjarstvo), ki se izvršuje na podlagi krošnjarskih dovolil (knjižic po § 17.) obrtnega zakona.

Enako se prepoveduje izvrševanje rokodelskih obrti brez stalnega lokala.

Ta prepoved velja za naslednje sreze: Ljubljana, Kočevje, Logatec, Škofja Loka, Radovljica, Kranj, Kamnik, Gornji grad, Slovenji Gradec, Dravograd, Maribor levi in desni breg, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Lendava ter za mesta Ljubljana, Maribor in Ptuj.

Besedilo banove naredbe objavimo v celoti prihodnjič.

† Miloš Hribernik

V sredo zvečer je umrl v Ljubljani gospod Miloš Hribernik, solastnik renomirane tekstilne tvornice Hribernik & Comp. Pokojnik je bil znan kot odličen podjetnik, zelo dober gospodar ter mož plemenitega srca. Vedno je z vso vnemo deloval za svoje podjetje, pri tem pa ni pozabljal tudi na narodne in kulturne potrebe. Vest o njegovi smrti je zlasti med gospodarskimi ljudmi vzbudila bolesten odmev, zlasti še, ker je umrl pokojnik v najlepši moški dobi, star šele 47 let. Zapušča soprogo gospo Luizo, sina in tri hčerke. Rodbini naše iskreno sožalje, pokojniku pa bodi ohranjen lep spomin!

5% tolerance pri teži lesa bodo dopuščale italijanske oblasti

Naši lesni izvozniki so imeli velike nevšečnosti, ker dosedaj italijanske carinske oblasti niso priznavale pri tehtanju lesnih pošiljk prav nobene tolerance. Les je moral tehtati toliko kolikor je bilo izkazano v izvozni licenci, čeprav je bilo jasno, da se je teža lesa v primeru dežja povečala.

Z naše strani se je zato ponovno interveniralo pri italijanskih oblastih, da se dovoli toleranca pri lesu. Sedaj se je to končno le doseglo. Direkcija za zunanjo trgovino je namreč sporočila, da se je po ponovnih urgencah pri italijanskih oblastvih doseglo, da **pristajajo te na 5% toleranco v teži za les,** ki se izvozi iz Jugoslavije v Italijo v odprtih vagonih in če se ugotovi, da izvira višek teže od vlage, ki jo je blago prevzelo med prevozom.

Maksimiranje cene moke

»Službene novine« z dne 10. maja objavljajo:

Urad za kontrolo cen je po zaslišanju odbora za kontrolo cen ter na podlagi čl. 3. uredbe o kontroli cen odločil, da smejo vsa mlinska podjetja ter trgovine z moko na debelo na območju urada prodajati začenši z 10. majem pa do nadaljnjega odloka vse vrste moke razen moke št. 0, 0gg, 0g, živinske moke ter otrobov po cenah, ki smejo biti **za največ 60 din za 100 kg višje,** kakor so bile cene dne 14. februarja 1940. Cene dne 14. februarja se računajo z vrečami, a brez davka na poslovni promet.

Politične vesti

Sovjetska vlada je izročila Franciji, Vel. Britaniji, Nemčiji ter nevtralnim državam noto, v kateri naglaša, da je **sovjetska vlada zainteresirana na tem, da se na Balkanu ohrani mir in spoštuje nevtralnost teh držav.**

Iz Berlina poudarjajo, da imajo Rusija, Nemčija in Italija velik interes na tem, da ne nastanejo na Balkanu nobene spremembe. Te države da so zaradi tega nekako jamstvo za mir na Balkanu.

Predsednik Roosevelt je poslal Mussoliniju nov apel, da se prepreči nadaljnje razširjenje vojne. Iz Amerike poročajo, da Mussolinijev odgovor še ni prišel. Z velikim zadovoljstvom pa poročajo ameriški listi, da je velika čezoceanska ladja »Conte di Savoia« po voznem redu odplula iz Genove v Newyork.

Vrhovni poveljnik nizozemske vojske general Winkelmann je po radiu sporočil vsemu nizozemskemu prebivalstvu, da so nemške čete začele v torek popoldne s topovi obstreljevati Utrecht in Rotterdam in da so **prišle nemške čete v hrbet nizozemskim četam.** Da prepreči nadaljnje prelivanje krvi in razdejanje mest, je odredil, da **nizozemska vojska preneha z odporom nemški vojski.** Izjavil pa je, da vojno stanje med Nemčijo in Nizozemsko traja še nadalje in da se v Zeelandu nizozemske čete še nadalje upirajo nemški vojski. Ta proglas in to povelje je izdal general Winkelmann na podlagi proklamacije kraljice Viljemine, ki je prepustila vojaškim voditeljem, da odločijo, kar smatrajo za potrebno. V zvezi s proklamacijo generala Winkelmanna se poroča, da se v Zeelandu bori nizozemska mornarica, ki ni kapitulirala, temveč se še naprej bori skupno z zavezniki.

Takoj ko je govoril vrhovni poveljnik nizozemskih čet po radiu je prenehal odpor nizozemske vojske. Nizozemski poveljnik in župan v Amsterdamu sta sporočila glavnemu poveljniku nemških čet na Nizozemskem, da ne bo naletela nemška vojska pri vkorakanju v Amsterdam na noben odpor. Podobno so izjavili tudi drugi župani.

Nemški tisk z velikimi črkami objavlja kapitulacijo nizozemske vojske. Listi zlasti naglašajo, da je prišla zavezniška pomoč zopet prepozno. Pet dni je zadostovalo, piše »Berliner Börsen Zeitung« za odgovor na konspiracijo nizozemskih samopašnikov, ki so hoteli skozi nizozemsko ozemlje vpasti v poruhrsko ozemlje. Podobno pišejo tudi italijanski listi.

Na belgijsko-francoskem bojišču se vodijo tri ogromne bitke, in sicer med Louvainom in Anversom, med Namurjem in Dinantom ter pri Sedanu. Posebno pri Sedanu je bil položaj za zaveznike zelo resen, a se je zaradi francoske protiofenzive zboljšal ter je bilo prodiranje nemške vojske ustavljeno. Bitka pa še divja v polnem obsegu in še pridobiva na intenzivnosti, ker prihajajo na bojišče vedno nove čete. Zlasti se bijejo boji med motoriziranimi oddelki. Francozi so poslali v boj orjaške tanke, o katerih pa pravijo Nemci, da so dobra tarča za letala. V vseh bojih zelo aktivno sodelujejo letala. Vsaka stran poroča o doseženih uspehih. Maginotova črta ni nikjer prebita, kar je razvidno tudi iz nemških poročil. Tako francoska ko nemška poročila soglašajo v tem, da se bo velika bitka odločila šele v nekaj dneh. Liège je obkoljen, a se večina forov še drži. Prav tako še ni zavzeta trdnjava Namur, čeprav je nemška vojska že prodrla dalje od Namurja. Boji so bili silno krvavi ter pravijo poročila, da je bila reka Meuse rdeča od krvi in da je plavalo v njej na tisoče trupel.

Nemška vojska je vkorakala v Amsterdam. Na Nizozemskem, ki je zasedeno od nemške vojske, se je prosta prodaja živil in oblek že omejila.

Predsednik Roosevelt je imel govor, v katerem je opozarjal, da je Amerika preslabo oborožena. Opozarjal je na nevarnost padal in pete kolone. Zahteval je, da se zviša proizvodnja ameriških letalskih tovarn na 50.000 letal na leto.

Predsednik Roosevelt je zahteval od kongresa **nove kredite** za izpopolnitev ameriškega oboroževanja, ki se mora zaradi razmer v Evropi povečati. Ameriške tovarne letal so že tako izpopolnjene, da morejo izdelati 17.000 letal na leto. Ameriški industrialci pravijo, da se mora delovni čas v tovarnah podaljšati, ker drugače ni mogoče izvršiti vseh naročil, ki jih je priporočilo ameriško mornariško ministrstvo.

Ameriški listi pišejo vedno bolj odkrito, da se je položaj v Evropi poslabšal v tej meri, da se vojna vedno bolj približuje Ameriki, ki da bo morala priskočiti zaveznikom na pomoč.

Argentinska vlada se je pridružila iniciativi urugvajske vlade, da vse ameriške države protestirajo proti kršitvi belgijske in nizozemske nevtralnosti.

Venezuelska vlada se je pridružila skupnemu protestu ameriških držav proti kršitvi nevtralnosti Nizozemske, Belgije in Luksemburga.

Italijanski prometni minister je na seji senata poročal o škodljivosti zavezniške blokade za Italijo ter navedel naslednje podatke: Zavezniki so ustavili 2440 italijanskih ladij. Zaplenili so 15.000 poštnih vreč, z ladij odpeljali 759 tujih potnikov, zaplenili 32.000 ton trgovskega blaga in 20.000 paketov. Minister je nadalje omenil, da je bilo potopljenih 7 italijanskih trgovskih ladij (a ne od zaveznikov) in da je pri tem utonilo 34 mornarjev.

Ameriška vlada je svetovala ameriškim državljanom, da zapuste Italijo, kar pomeni, da računa z možnostjo, da vstopi Italija v vojno.

Na Reki so bile velike demonstracije za vstop Italije v vojno, kakor poroča »Trgovinski glasnik«. Demonstranti so tudi vzklikali proti nekaterim nevtralnim državam.

Ministrski predsednik Churchill je popolnoma izpopolnil svojo vlado.

Sovjetska Rusija gradi z vso naglico letalska in pomorska oporišča na Baltiku, kakor poročajo švedski listi.

Zastopnik japonske vlade je izjavil, da smatra japonska vlada še vedno nizozemsko vlado v Londonu kot zakonito predstavnico za upravljanje Nizozemske Indije.

XX. mednarodni spomladanski velesejem v Ljubljani

Čim težji so časi, tem več je treba delati, tem bolj zvesto izpolnjevati vse svoje dolžnosti. Brez ozira na vse možne dogodke, se je treba posvetiti delu in večati gospodarsko silo naroda in države. To je prva in največja dolžnost, ki velja za slehernega Jugoslovana.

V skladu s to visoko dolžnostjo prireja ljubljanski velesejem tudi letos svoj običajni in vedno uspešni vzorčni velesejem. S tem daje ljubljanski velesejem visok primer, da treba graditi in delati, da treba nenehoma krepiti gospodarsko življenje in skrbeti, da naše gospodarsko življenje ne pride v zastoj. Znova nam je dal ljubljanski velesejem svetel primer, ki ga slovenska javnost, zlasti pa gospodarska javnost tudi pravilno ceni. To je dokazala tudi s tem, da je število razstavljalcev veliko tudi letos, da moremo sporočiti, da je **že vse sejmišče zasedeno.** Le nekaj polpokritega prostora je še ostalo na razpolago. K temu prvemu uspehu, ki je dober uvod za velesejem sam, je treba velesejmski upravi samo čestitati.

Naše gospodarsko življenje se mora tudi v najtežjih časih razvijati naprej in danes tem bolj ko druga leta, ker so tudi naloge gospodarstva vedno težje in večje. Zlasti pa je treba sedaj še več pozornosti posvečati domačemu trgu in domači proizvodnji in vsaka vzpodbuda v tej smeri je največje važnosti. Nikjer pa ni toliko praktičnih vzpodbud za napredek in izpopolnitev domače proizvodnje kakor na velesejmih. Zato je tudi danes ljubljanski velesejem še prav posebno potreben in koristen.

Velesejmska uprava pa se je tudi potrudila, da nudi obiskovalcem zelo mnogo, kar je razvidno iz sporeda, ki ga v naslednjem objavljamo.

Pripominjamo samo še, da je tudi XX. mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II.

Ljubljanski spomladanski velesejem bo od 1. do 10. junija.

Spored velesejma je naslednji:

V splošnem delu

razstavljajo:

Strojna in kovinska industrija, fina mehanika.

Radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava.

Vozovi, bicikli, šport.

Poljedelski stroji in orodje.

Mlini.

Lesna industrija, pletarstvo, ščetarstvo, igrače.

Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo.

Usnje in konfekcija.

Krznarstvo.

Papir in pisarniške potrebščine.

Kemična industrija. Fotografija.

Elektro-medicinski aparati.

Živilska industrija.

Stavbarstvo.

Glasbila.

Steklo, porcelan, keramika, bižuterija.

Razne novosti.

Posebne razstave:

Avtomobili in motorna kolesa.

Pohištvo in stanovanjska oprema.

Mala obrt.

Razstava o zaščiti pred napadi iz zraka. — Aktivna in pasivna obramba.

(Sodelujejo: Zaščitni urad mestnega poglavarstva ljubljanskega, ministrstvo vojske in mornarice, kr. banska uprava dravske banovine, Drž. higienski zavod in Gasilska zajednica v Ljubljani.)

Zobna tehnika (priredi Društvo zobnih tehnikov ob svojem 30letnem jubileju.)

Naša vsakdanja hrana (priredi Zveza gospodinj.)

Naša domača obrt.

Turizem.

Moda.

Za razstavno blago veljajo izdatne prevozne, carinske in trošarinske olajšave.

Inozemski obiskovalci dobe na podlagi velesejmske legitimacije

jugoslovanski vhodni vizum brezplačno

pri jugoslovanskih konzulatih.

Na jugoslovanskih železnicah imajo obiskovalci velesejma brezplačen povratek. Na postajni blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko dobe potrdilo o obisku velesejma, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek.

Velja za: dopotovanje od 27. maja do 10. junija 1940., za povratek pa od 1. do 15 junija 1940.

Na inozemskih železnicah veljajo sledeči popusti: Bolgarija 50%, Francija 25%, Grčija 25%, Italija 30%, Madžarska 50%, Protektorat Češko-Moravski 25%, Romunija 25%, Švica 25%, Turčija — evropske proge 25%, azijske proge 50%.

Na parobrodih Jadranske in Dubrovačke plovidbe velja vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem za dopotovanje od 27. maja do 8. junija, za povratek pa od 3. do 18. junija. — Na parobrodih Zetske plovidbe 50% popusta za odhod od 25. maja do 8. junija, za povratek pa od 3. do 15. junija.

Razstavni prostor meri 40.000 kv. metrov.

Ljubljanski velesejem ima lepo prostrano zabavišče, ki nudi obiskovalcu mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn ter dober prigrizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne predstave **»Totega teatra«.**

Naša zunanja trgovina aktivna

Po podatkih Narodne banke je znašal **naš izvoz v marcu** 311.848 ton v vrednosti 596,6 milij. din, dočim je znašal v lanskem marcu 337.657 ton v vrednosti 422·8 milijona din. Čeprav se je naš izvoz po količini zmanjšal za 25.809 ton, se je njegova vrednost zaradi višjih cen dvignila za 173 milijonov din ali za 41·1%.

Naš uvoz v marcu je znašal 113.008 ton v vrednosti 504·2 milijona din, lani pa smo v marcu uvozili 96.946 ton blaga za 509·7 milijona din. Po količini je naš uvoz narastel za 16.062 ton ali za 16·5%, po vrednosti pa je padel za 5·5 milijona din ali za 1·1%.

V prvih treh letošnjih mesecih smo izvozili 739.385 ton blaga v skupni vrednosti 847·9 milijona dinarjev, lani pa 846.539 ton v vrednosti 1.173·8 milijona din. Naš izvoz je torej bil v prvih treh mesecih sicer za 107.157 ton manjši, toda po vrednosti je narastel za 674·1 milijona din ali za celih 57·4 odstotke.

Uvozili pa smo v prvih treh mesecih 259.608 ton za 1.012·5 milijona din. Lani pa smo v istem času uvozili 307.268 ton v vrednosti 1.311·5 milijona din. Uvoz je torej letos po količini manjši za 47.660 ton ali za 15·6%, po vrednosti pa za 299·0 milijona din večji ali za 22·8%.

Trgovinska bilanca je bila torej v marcu **aktivna za 92·4 milijona din,** čim je bila lani pasivna za 86·8 milijona din.

V prvih treh letošnjih mesecih smo bili **aktivni za 435·3 milijona din,** lani pa je bila naša trgovinska bilanca pasivna za 137·7 milijona din. Naša zunanja trgovina se je torej letos prav izdatno zboljšala. Posebno razveseljivo pa je to, da se je zboljšala, čeprav smo letos izvozili znatno manj blaga ko lani.

Poostreno izvajanje protidraginjskih uredb

Ministrski svet je na predlog ministrov za trgovino in industrijo ter soc. politiko in ljudsko zdravje predpisal naslednjo

uredbo o nadziranju nad izvajanjem uredbe o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije z dne 20. septembra 1939. in uredbe o kontroli cen z dne 5. februarja 1940.

Čl. 1. — Vsi organi obče-upravnih oblasti prve stopnje, državne mestne policije in organi žandarmerije ko tudi organi finančnih kontrol, trošarinski nameščenci in tržni nadzorniki so zavezani, da poleg kontrolnih organov po uredbi o kontroli cen izvršujejo nadzorstvo nad izvajanjem predpisov uredbe o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije ter uredbe o kontroli cen in da svoje prijave proti osebam, ki se pregreše proti navedenima uredbama predlože oblastem, določenim v čl. 18. uredbe o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije.

Prej navedeni organi oblasti **zagreše disciplinski prestopek,** če ne vložé prijav proti osebam, ki so kršili **določbe** navedenih uredb.

Prijavo na pristojne oblasti more vložiti tudi vsak zasebnik. Prijave v smislu tega člena so proste vseh taks.

Čl. 2. — **Vlagatelju ovadbe, na** podlagi katere bo izrečena pravnoveljavna razsodba, **pripada denarna nagrada.**

Nagrada za vlagatelja ovadbe znaša 20% od izrečene kazni, če znaša ta do 500 din, 15% če znaša od 500 do 5000 din in 10%, če znaša kazen nad 5000 din.

Izvršilne oblasti morajo po prejeti izvršni razsodbi od plačane kazni izplačati nagrado vlagatelju ovadbe, ostanek denarne kazni pa poslati Drž. hipotekarni banki za fond za prehrano revežev v smislu predpisov čl. 22. uredbe o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije ter o tem s posebnim aktom obvestiti ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje (oddelek za socialno skrb).

Ta uredba je stopila v veljavo 11. maja 1940.

Mnenje o tej uredbi smo povedali že v prejšnji številki, v kolikor smo ga mogli. Danes pripominjamo le to, da bodo **na pobudo Zbornice za TOI v Ljubljani** najbrže vse zbornice v državi nastopile proti temu, da se dajejo nagrade ovajalcem iz koristoljubja.

Naša zunanja trgovina z Belgijo in Nizozemsko

Po statistiki iz l. 1939. je znašala naša zunanja trgovina z Belgijo in Nizozemsko (v milijonih din):

	Belgija	Nizozemska
izvozili smo	348·3	103·4
uvozili	55·5	67·6
presežek za nas	+ 292·8	+ 35·8

Visoki aktivni saldo, ki smo ga dosegli v trgovini z Belgijo in Nizozemsko je bil za nas posebno važen, ker sta bili obe državi devizni državi. Izvoz v ti državi nam je dal 24·7% vseh deviz, ki smo jih dobili, za uvoz pa smo dali le 10·8% vseh naših deviz.

V našem deviznem izvozu je bila posebno pomembna Belgija, v katero smo izvozili 50% bakra, 70% rud, 70% železniških pragov, v Nizozemsko pa smo izvažali 65 odstotkov svojega kalcijevega boksida, 20% koruze, 85% vina in 30% ekstraktov za strojenje kož.

Uvažali pa smo iz Belgije 70% tkanin iz rastlinskih vlakenj, 60% cevi in 23% semen oljnatih rastlin. Iz Nizozemske smo dobivali razna prevozna sredstva, južno sadje in svilene tkanine.

Kontrola cen se bo razširila na nove predmete

Iz Beograda se poroča, da je bil podan predlog za razširjenje seznama predmetov, ki spadajo pod kontrolo cen, na naslednje predmete: železo v palicah, surovo železo, baker, cink, cement, opeka in strešniki, stavbeni les (samo nekatere za gradbeno delavnost posebno važne vrste), apno, določene vrste suhomesnatih proizvodov, ustrojena koža (podplati), električni material za vode. Nadalje se predlaga razširitev kontrole na jedilno olje.

Denarstvo

Nalaganje rezerv zavarovalnic v drž. papirje

Objavljena je bila uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih fondov pri zavarovalnicah, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in zadružnih organizacijah ko tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih fondov v državne vrednostne papirje.

§ 2. stare uredbe se doda § 2.a, ki se glasi:

Zadruge in zadružne poslovne zveze, ki smejo opravljati zavarovalne posle, **morajo naložiti v notranja državna** ali od države zajamčena dolgoročna posojila ter v vrednostne papirje, ki so jih izdale ali za katere jamčijo banovine ali mesta, **najmanj 10% vsega zneska matematičnih rezerv** na dan 30. junija 1938., zmanjšanega za znesek dovoljenih posojil na lastne police zavarovancev.

10% prirastka matematičnih rezerv po 1. juliju 1938. ter po odbitku zneska dovoljenih posojil na lastne police zavarovancev. Nalagati se morajo ti zneski za preteklo tromesečje v naslednjem tromesečju.

10% od prirastka statutarnih rezerv in fondov od 1. julija 1938. dalje. Tudi ti zneski se nalagajo tromesečno.

Od predpisanega odstotka po prejšnjih odstavkih mora biti naloženo v državne papirje najmanj 75 odstotkov.

Ta uredba je stopila v veljavo 11. maja.

Devize vojskujočih se držav padle

Curiška borza je prenehala notirati tuje devizne tečaje. Na njujorški borzi se vedno bolj opaža vpliv političnih dogodkov v Evropi. Napad na Belgijo in Nizozemsko je povzročil na njujorški borzi ustavitev notiranja belgijski in nizozemski devizi. Ameriška vlada pa je prepovedala bankam pravico, da bi svobodno razpolagale z belgijskimi in nizozemskimi bančnimi depoziti ter računi. Kako so se gibali tečaji na njujorški borzi, kažejo naslednje številke:

	4. 5.	9. 5.	10. 5.
Pariz	196·87	190·62	180·50
London	347·50	336·37	310·—
Bruxelles	1680·—	1658·—	—
Amsterd.	5309·—	5308·—	—
Curih	2242·—	2242·—	2242·—
Milan	505·—	505·—	505·—
Berlin	4020·—	4020·—	4010·—

Po podatkih Narodne banke se je povprečna obrestna mera pri samoupravnih hranilnicah v zadnjem času nekoliko znižala. Obrestna mera za vloge pa se je pri samoupravnih hranilnicah nekoliko zvišala, in sicer od 3·96 na 3·97, dočim je pri zasebnih nazadovala od 3·95 na 3·84%.

Angleška, francoska in belgijska vlada so podpisale finančni sporazum, ki določa v medsebojnem plačilnem prometu posebne olajšave.

Na seji angleško-ameriške družbe v Južni Afriki se je razpravljalo o bodoči ceni zlata. Naglasilo se je, da je ta odvisna od tečaja angleškega funta proti ameriškemu dolarju. Vse kaže na to, da bo skušala britanska vlada ohraniti za časa vojne funt na stabilnem tečaju proti dolarju. V tem primeru bi ostala sedanja cena zlata, t. j. 168 šilingov za unčo.

Prometni davek v kompliciranih primerih

Obdačenje izgotovljenih predmetov in sestavnih delov

V trgovskih krogih se je ponovno razpravljalo o tem, kako se predpiše skupni prometni davek na izdelane predmete, kadar predvideva tarifa skupnega davka isto davčno stopnjo za izgotovljeno blago in za sestavne dele, iz katerih je izdelan dotični predmet. To velja na pr. za predmete, ki se pri uvozu carinijo po carinski postavki 665 (tarifna postavka skupnega davka 783), 670 in 678 carinske tarife (791 tarife za skupni promet) itd., t. j. pri uvozu sestavnih delov radijskih aparatov, avtomobilov, fonografov, letal itd., za katere se plača skupni prometni davek in iz katerih se sestavljajo izdelani predmeti in spravljajo v promet.

Na ponovna vprašanja je finančno ministrstvo sedaj izdalo pojasnilo glede postopanja v omenjenih in sorodnih primerih, kadar so določbe o zaračunanju skupnega prometnega davka nepopolne ali ne popolnoma jasne.

Pripombe k poedinim postavkam tarife skupnega prometnega davka ne določajo, da je v skupnem davku na sestavne dele, ki ga plača uvoznik ali domači producent, zapopaden tudi skupni prometni davek na izdelane predmete, ki imajo zaradi izgotavljanja itd. mnogo večjo vrednost kot poedini sestavni deli, iz katerih je dotični predmet. Zakon o skupnem prometnem davku nikakor nima namena, da se izgotovljeni predmeti oproste skupnega prometnega davka, ako je ta davek že bil plačan za sestavne dele. Iz tega izhaja v smislu § 2. zakona o skupnem prometnem davku, da se na take izdelane predmete, izgotovljene v tuzemstvu, nanaša skupni prometni davek kot na nove objekte domačega izvora. Sicer bi se v praksi mogel zakon izigravati in bi se mogli uvažati oz. dobavljati namesto izgotovljenih predmetov le njihovi sestavni deli. Lahko bi nastal paradoks, da bi bilo izgotovljeno blago, ki ga proizvajalci sestavnih delov neposredno spravljajo v promet, s skupnim prometnim davkom bolj obremenjeno kot pa predmeti, izgotovljeni iz nabavljenih sestavnih delov, to pa zato, ker za take nove predmete tarifa o skupnem prometnem davku ne predvideva dodatnega davka.

Ker so bili v takih primerih sestavni deli že prej obremenjeni s tem davkom, bi obdačenje izgotovljenega predmeta po celotni vrednosti po isti stopnji, po kateri je bil plačan davek za sestavne dele, pomenilo večjo obremenitev blaga, izgotovljenega iz sestavnih delov drugih tovarn, ki so skupni davek prevalile na dobavnika. Zato je treba v smislu pojasnila finančnega ministrstva v takih primerih vzeti pri določevanju prometnega davka za podlago vrednost izgotovljenega predmeta s postranskimi stroški, od vsote pa je odbiti vrednost sestavnih delov, za katere je bil skupni prometni davek na temelju dokazov že plačan pri uvozu ali od domačega producenta. Kot dokaz za vrednost sestavnih delov služita faktura in carinska deklaracija.

Na omenjen način je treba postopati, dokler se tarifa skupnega prometnega davka ne spremeni in ni v davku na sestavne dele zapopaden tudi davek na izgotovljene predmete, oziroma dokler se ne določi za izdelane predmete dodatni prometni davek.

Prisilno delo za brezvestne špekulante

Ministrski svet je predpisal naslednjo uredbo o pošiljanju brezvestnih špekulantov na prisilno bivanje in prisilno delo:

Člen 1. — Splošne upravne prvostopne oblasti lahko pošljejo na prisilno bivanje v drug kraj proizvajalce, posrednike in prodajalce: **1. take, ki dvigajo cene živilom in ostalemu blagu čez meje, katere dovoljujejo odredbe uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ter uredbe o nadzorstvu nad cenami; 2. take, ki kupičijo živila in drugo blago z namenom, da bi živila ali blago umaknili iz prometa in s tem dvignili njihovo ceno. Prisilno bivanje ne more trajati dalje kakor 6 mesecev, v ponovnem primeru pa ne več kot eno leto.**

Člen II. — Splošne upravne prvostopne oblasti morejo osebe, ki so bile že enkrat pravomočno obsojene zaradi kakšnega dejanja po čl. I. te uredbe, **v ponovnem primeru poslati poleg prisilnega bivanja tudi na prisilno delo. Te osebe bodo opravljale prisilno delo pri javnih delih, kamor jih bo poslala oblast, ki je odlok o tem tudi izdala.**

Člen III. — Pošiljatev na prisilno bivanje, oziroma na prisilno delo se odreja z odlokom oblasti, ki izdajo ukrep na podlagi izvedene preiskave. — Prvostopna upravna oblast krajev, kamor bodo te osebe poslane, bodo določile stanovanje, ki bo pod nadzorstvom oblasti. **Sklep o pošiljatvi se mora takoj dostaviti sreskemu sodišču, ki je pristojno za kazenski postopek proti osebi, ki je poslana na prisilno bivanje.** Ta odlok se smatra kot kazenska prijava.

Člen IV. — Proti odločbi prvostopne oblasti po čl. I. in II. te uredbe je **dovoljena pritožba na drugostopno upravno oblast v roku 8 dni od dne sporočila.** Pritožbe se izročijo oblasti, ki je izdala ukrep pismeno ali pa z izjavo na zapisnik. Ta oblast bo vlogo takoj, ne da bi čakala na potek roka poslala drugostopni oblasti. Postopek je nujen. Notranje ministrstvo more po pravici nadzornika uničiti odlok o pošiljatvi na prisilno bivanje, oziroma na prisilno delo.

Člen V. — **Sresko sodišče, ki je pristojno za kazenski postopek proti osebi, poslani na prisilno bivanje, bo izreklo najkasneje v roku 14 dni od predložene prijave razsodbo o kazenskem dejanju, zaradi katerega je bila ukazana pošiljatev na prisilno bivanje, oziroma na prisilno bivanje in prisilno delo. V primeru, da bi bila izrečena oprostilna razsodba glede vseh dejanj, zaradi katerih je bila ukazana pošiljatev na prisilno delo, je sodišče dolžno takoj dostaviti uverjen prepis razsodbe upravni oblasti, ki je ta ukrep izdala. Upravna oblast bo v tem primeru takoj ukinila svoj sklep o pošiljatvi na prisilno bivanje, oziroma prisilno delo.**

Člen VI. — **Ta uredba dobi svojo obvezno moč z dnem, ko je objavljena v »Službenih novinah«.**

PROMETNA BANKA D. D.
V LJUBLJANI
STRITARJEVA ULICA 2
Telefon 21-49
Ugodni trgovski krediti
Eskomat menic -- Nakazila v inozemstvo
Stare in nove vloge izplačuje brez vsake omejitve
Obrestovanje vlog od 4% do 5%

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

H. N. Casson:

Business

(Prevedel Ivo Zor)

PREVAJALČEVA UVODNA BESEDA

Vsebina te knjige sama bo povedala, zakaj se je odločil naš list za izdajo prevoda. Postopki, ki o njih piše H. N. Casson, so bili preizkušeni v lastnem podjetju z največjim uspehom. Kdor koli si želi ustvariti »inteligenten duševni pravec in smotrno delovno metodo«, naj pozorno prečita to knjigo, najbolje pa je, da mu leži vedno na pisalni mizi, da jo vsak trenutek lahko povpraša za svet. Če hočeš storiti prijatelju življenjsko uslugo, mu priporoči to delo in hvaležen ti bo vse življenje. »Ako pa hočeš zabogateti, si pridobi najprej čimveč prijateljev.« In ko prečitaš to knjigo, ne bodi v praktičnem življenju kakor tista raca, ki je preplavala široko jezero, zlezla na breg, se nekoliko otresla — pa ni bilo niti videti, da je prišla iz vode.

Velike težave pri prevajanju so prizadevali strokovni izrazi. Vse naše izrazoslovje je pomanjkljivo, to je občutil vsak, ki je že kdaj kaj strokovnega napisal. Posvetoval sem se z nekaterimi znanimi strokovnjaki in se po tem ravnal. Sicer mi je pa bilo načelo: »Piši, kakor govore ljudje, katerim je tvoje pisanje namenjeno!« Zato nisem uporabljal izumetničenih in dvoumnih slovenskih skovank, rajši sem se izrazil, kakor sem slišal dan za dnem pri občevanju z našimi poslovnimi ljudmi. Prosim torej opravičila vse tiste, ki se jim bo zdelo, da sem rabil preveč tujk. Boljše tujka, ki jo vsakdo razume, ker je bolj ali manj mednarodna, kakor pa prisiljena slovenska skovanka, ki bo raztegnila čitateljeve ustnice v prezirljiv nasmešek.

H koncu bi še pripomnil, da so vse razmere, ki o njih razpravlja to delo, izvirno angleške in ameriške, kar pa prav čisto nič ne moti, ker je amerikanizacija že precej pronikla tudi v naše poslovne zadeve. Kar je uporabno in priročno, postane kaj hitro mednarodna last.

Vsakdo, ki bo prečital to knjigo, bo prerojen v svojih trgovinskih nazorih, tudi industrijec in obrtnik bosta s tem veliko pridobila. Delo pa je jako primerno za vsakega človeka, zakaj vsak se bo naučil iz njega, česar mu ni povedal še noben učitelj in profesor, naučil se bo, če le ni, kakor tista račka, ki je preplavala široko jezero.

PISATELJEV UVOD

Najpoprej naj omenim, da se to, kar po navadi imenujemo »trgovino«, razvija polagoma v znanost. S tem pa seveda ne trdim, da je ta veda že popoln nauk. Še vedno nima določnih smernic, obče priznanih osnov in zakonov. Še je zmedena, neurejena in nejasna. Vendar pa so že nastopili posamezni trgovci, pionirji, ki so določili nekatera načela in njih pravilnost tudi z uspehi dokazali.

Poedine industrije, ki so ustanovljene na znanstveni podlagi, kažejo presenetljive uspehe. Statistično je ugotovljeno, da dela danes v Zedinjenih državah pod »znanstvenim vodstvom« 200.000 delavcev. Na žalost nimamo podobnih podatkov iz drugih držav, kjer je industrija tudi visoko razvita.

V splošnem je pa zamisel »trgovinske znanosti« čisto nova. Komaj dvanajst dobrih del razpravlja o tem predmetu. Le v nekaterih šolah se poučuje tisto bore malo, kar je doslej znanega. Največ tega pa se na tihem koristno uporablja.

Vendar mislim, da je že prišel čas, ko morajo nastopiti glasniki trgovinske znanosti in izročiti javnosti uspehe svojega proučavanja. Nobena znanost se ne more v temi razvijati in živeti. Seveda se bo s tem vzbudila tudi kritika. Toda nič ne more tako silnega pokreta zadržati na njegovi zmagovalni poti.

Trgovina se naslanja — kakor matematika — na neizpremenljiva pravila ali aksiome. Tudi njej so podlaga neovržne resnice. To so osnovni in glavni stebri vse »trgovine«. Za trgovca so, kar je za mornarja magnetnica, kar je za tesarja sekira, kar je za inženirja šestilo.

Da popolnoma pojasnim, kaj pomeni beseda »aksiom«, navajam dvanajst slavnih **Euklidovih naukov**, dvanajst aksiomov matematike:

1. Če sta dve količini enaki tretji, sta med seboj enaki.
2. Če prištejemo dve enaki količini dvema drugima enakima količinama, sta vsoti enaki.
3. Če odštejemo dve enaki količini od dveh drugih enakih količin, sta razliki enaki.
4. Če prištejemo dve enaki količini dvema neenakima, sta vsoti neenaki.
5. Če odštejemo dve enaki količini od dveh neenakih, sta razliki neenaki.
6. Dve količini, katerih vsake dvokratnik je enak tretji količini, sta enaki.
7. Dve količini, katerih vsake polovica je enaka tretji količini, sta enaki
8. Dve telesi, ki izpolnjujeta, drugo na drugo položeni, enak prostor, sta enaki.
9. Celota je večja od njenega dela.
10. Dve premici ne moreta oklepati ravnine.
11. Vsi pravi koti so med seboj enaki.
12. Dve premici s skupno točko ne moreta biti vzporedni tretji premici.

Geometrija sloni na definicijah, postulatih in aksiomih. In s pomočjo teh moremo postaviti teoreme in probleme. Ugotovitev se dviga nad ugotovitvijo in tako nastaja bolj in bolj zgradba trdnih spoznanj.

Davčni svetovalec

Davčni odbori — delokrog

G. Fr. W. iz L. — **Vprašanje:** Čul sem, da se je delokrog davčnih odborov bistveno izpremenil in ne vem, kdo bo sedaj za mojo trgovino, ki nima nad 1 milijon prometa odmerjal pridobnino. Tudi si nisem na jasnem, kateri davčni odbor bo prvi odmeril pridobnino, ko se v naši občini, ki nima nad 30 trgovcev, po novem ne bo postavil davčni odbor.

Odgovor: Za Vaše podjetje, v katerem očividno ne zaslužite nad 100.000 din, se delokrog davčnih odborov ni nič izpremenil. Davčno osnovo Vam bo ocenil davčni odbor na sedanji način in na podlagi podatkov, ki jih bo imel na razpolago. Predpisi o davčnih odborih so se le v toliko izpremenili, da se po novem davčni odbori postavijo samo v občinah, ki imajo najmanj 30 davčnih zavezancev svoje stroke, v Vašem primeru trgovcev. Če v občini ni 30 trgovcev, se odbor v obče ne postavi. Le v občini na sedežu davčne uprave se brezpogojno postavi davčni odbor, tudi v primeru, da v dotični občini ni 30 davčnih zavezancev trgovske stroke. V ta odbor, čigar postavitev je vezana na bivališče v občini na sedežu davčne uprave, se pa ne smejo imenovati tudi davkoplačevalci iz drugih občin, dasi bi bili po vsej priliki pristojni, da odločajo o davčnih osnovah davkoplačevalcev v drugih občinah, ki v davčnem odboru v obče niso zastopani. — Proti postavitvi takih odborov se čujejo v prizadetih krogih, že sedaj pritožbe, ki bodo, ko bodo odbori začeli poslovati, gotovo tako glasne, da bo ministrstvo za finance primorano način postavitve davčnih odborov znova izpremeniti.

Trgovci — plačilo občega davka na poslovni promet

G. M. R. v K. — **Vprašanje:** Dobil sem poziv, da plačam od prometa leta 1939. obči prometni davek. Bilo bi mi ustreženo, če bi navedli, za katero blago je trgovec dolžan plačati ta davek, da bom mogel odločiti, od katerega zneska naj plačam ta davek.

Odgovor: 2 in pol odstotka občega prometnega davka so tudi trgovci dolžni plačati ob vsaki prodaji za naslednje glavne predmete: pšenica, rž, oves, ječmen, koruzo, zelenjava, gobe (sveže in suhe), grozdje, orehe, jabolka, hruške, češnje, češplje, lešnike, limone, mandeljne, fige, dišave (zdrobljene ali zmlete), poper, janež, vse vrste semenja, vse vrste cvetlic, živalsko krmo (svežo ali suho), lufa, rafije, bičja, slamo, špansko trsko, konje in kobile, žrebeta, perutnino, divjačino, mleko, smetano, jajca, med, vosek, masti in olja iz kosti in vse umetne tolšče, volno, prejo, ribe (sveže), drva, žir, vino in mošt (tudi iz sadja), konservirano mleko, mlečne proizvode, gramoz, pesek, kamen, bombaž, razne tekstilne odpadke, zlato, platino, srebro.

Občemu davku so vmes zavezani še nekateri drugi predmeti, vendar pa kupčevanje z njimi pri nas ni v navadi, zaradi česar jih v obče ne navajamo.

Izvozni kontingenti za Madžarsko

»Službene novine« z dne 15. maja objavljajo uredbo o trgovinski in plačilni pogodbi med našo državo in Madžarsko. Uredba objavlja tudi kontingente našega izvoza v Madžarsko. Določeni so naslednji kontingenti:

	v tonah
sveže morske ribe	20
nasoljene ribe	200
suhe češplje, etivirane ali ne	500
orehi v lupinah	400
sardine v olju	50
surove ovčje in jagnječje kože	440
drva mesečno	30.000
oglje	12.000
jamski les iglavcev	2.000
okrogel les listnatega drevja	4.000
cepanice in lesni odpadki iglavcev za izdelovanje celuloze	20.000
tesan ali cepan les	16.000
	kosov
železniški pragi	200.000
	ton
hrastov stavben les	1.000
rezan les iglavcev	60.000
rezan les listovcev	3.000
surova konoplja	1.500
železna ruda	220.000
pirit	40.000
železna žlindra	60.000
kalcijev karbid	800
lignit	12.000
	v tonah
metilni alkohol	120
kalcijev acetat	100
ekstrakti za strojenje	1.200
trikloretilen	150
tetrakloretan	250
klinci	50
železni mangan	600
cink	2.000
cink v prahu	1.000

Uvoz češpelj je dovoljen samo v času kampanje, ki traja od 1. septembra do konca marca. Kar se tiče jamskega in hrastovega lesa, se more kontingent izkoristiti samo, če dopušča to naš notranji trg.

Glede uvoza blaga iz Madžarske so predvideni naslednji kontingenti:

	ton
pšenica (bankut) za seme	1.000
semenska koruza	501
premog	10.000
koks	25.000
premog v briketih	1.000
odpadki konoplje	50
prediva iz konoplje	80
usnje (boks, ševro)	50
surovo belo železo za izdelovanje jekla	5.000
železo za obroče, železo v palicah, profilsko in drugo železo	10.000
surova pločevina in tudi druga	4.000
železniške tračnice s priborom	6.000

Pravilnik o prijavljanju žitaric

»Službene novine« z dne 14. maja so objavile pravilnik o izvrševanju uredbe o prijavljanju žitaric z dne 29. XI. 1939.

Po tem pravilniku morajo redno voditi v čl. 1. cit. uredbe predpisane knjige za žitarice (če njih promet v posameznih krajih ne presega 2000 kg mesečnega prometa):

1. trgovine z žitaricami (pšenico, ržjo, ječmenom, ovsem, koruzo) in pšenično moko,
2. menjalnice pšenične moke,
3. trgovski mlini,
4. mlini na vodo in
5. zadruge, ki nabavljajo za svoje člane žitarice ali pšenično moko.

Tej dolžnosti so zavezane tako glavni obrat ko tudi vsaka podružnica.

Javna in zasebna skladišča niso dolžna voditi knjig, pač pa morajo prijaviti vse količine, ki so jih prejeli v hranjenje.

Knjiga za žitarice se mora voditi tako, da vsebuje vse podatke o celotnem prometu žitaric in pšenične moke. Zapirati se mora vsak dan dovoz in odvoz blaga ter vse terminske prodaje in nakupi, posebej za vsak zaključek in z navedbo kupca oz. prodajalca, cene, kraja in roke izvršitve in vsaka izvršitev terminske kupčije. Stanje zalog se mora vedno skladati z efektivnimi zalogami dotične osebe. Morejo se pa vpisati tudi drugi podatki.

Vpisati se morajo vse količine, ki jih proizvede in uporabi bodisi za prehrano ali krmo bodisi za prodajo.

Količine, ki so bile izročene v hranjenje, morajo biti v mesečnih izkazih posebej izkazane.

Knjiga za žitarice more biti razdeljena tudi na več knjig po vrstah žitaric. Knjiga mora biti vezana in potrjena.

Knjiga za žitarice se zaključuje zadnji dan vsakega meseca. Mesečne prijave o zalogah se morajo vlagati do 10. dne vsakega meseca, in sicer občni upravni oblasti I. stopnje.

Najkasneje v 14 dneh po uveljavljenju tega pravilnika (to je do 18. maja) morajo vsi uvesti te knjige.

Predsodki pri odjemalcih

Tudi pri kupcih se opažajo mnoge vrste prenagljenosti, zlasti prenagljene izbire in sodbe. Občinstvo ima seveda od teh napak samo največ škode. Včasi pa se razmahnejo te napake tako, da zajamejo tudi zelo velik del občinstva. To se dogaja zlasti v dneh sredi vojn ali ko sicer blaga vedno bolj primanjkuje ter so ljudje tudi zato bolj nemirni. Take ljudi je treba postreči mirno in vsakega individualno.

Pri drugem delu občinstva, ki je pretirano previdno in tudi počasno, pa se zelo radi pojavljajo neki napačni fiksni pojmi in sodbe, ki posel zelo zavirajo, če ne celo docela ustavijo. Poiskati si je zato treba prikladen način tudi zoper to, morda največjo nevarnost.

Predsodki vedno otežujejo prodajo. Prodajalec mora zato znati pobiti predsodek s tako prepričevalnostjo, s tako krepkimi dokazi, da kupec svojega predsodka sploh več ne more vzdržati. Neki prodajalec električnih pečic si je v podobnem primeru pomagal z izvrstno novo domislico. Večina ljudi namreč misli, da je uporaba teh peči izredno draga, kar seveda ni res. Dokler so pa prodajalci teh peči navajali samo golo trditev, da uporaba ni draga, se jim sploh ni posrečilo povečati prometa. Gospodinje so si sicer želele takih peči in so poznale tudi to njihovo prednost, da so cenejše, zaupale pa v to vendarle niso.

Šele tvrdki S. W. se je posrečilo odkriti pravilen odgovor na ta predsodek publike glede cenenosti naprave: Če lahko pokažemo gospodinjam nekaj resničnih računov o porabi toka za take peči, potem si bodo morale dati le dopovedati. Ta način protidokaza se je nato izvedel in je popolnoma uspel. Na takem računu je namreč razvidno vse, kar sploh odloča o porabi toka v malem ali velikem gospodinjstvu in ima zato takšna priložena reklama neovržno prepričevalno moč. Prednost te metode je pa v njeni smiselni uporabljivosti tudi za druge vrste predmetov in za pobijanje začetnih predsodkov med kupovalci.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE
reg. zadr. z o. zav.
LJUBLJANA
KOPITARJEVA 6
*
Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte štrace, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd

Bivanje inozemcev

Po uredbi ministrskega sveta o bivanju in gibanju inozemcev z dne 17. aprila 1940. sme tuj državljan stanovati samo v kraju, ki je označen v dovoljenju za bivanje. Vsi oni inozemci, ki imajo veljavna dovoljenja za bivanje, smejo stanovati samo v kraju, kjer so stanovali takrat, ko so vložili prošnjo in ki je označen v njihovem naslovu v dovoljenju za bivanje. Če hoče inozemec spremeniti svoje bivališče, mora po predpisani poti vložiti novo prošnjo na bansko upravo. Inozemec, ki bi brez dovoljenja banske uprave premenil kraj bivanja, bo kaznovan po čl. 3. navedene uredbe z zaporom do 30 dni ali z denarno kaznijo do 1.500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni izgnan iz kraljevine Jugoslavije.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

Ni lahko v trgovinski znanosti ubirati istih metod. Preveč različni so činitelji, ki jih moramo pri tem upoštevati. To niso premice, določeni koti, jasno začrtani liki. Pogoji, ljudje, blago niso vedno enaki.

Zato je trgovinska znanost vse bolj zamotana od geometrije. Vendar pa nas to ne bo oviralo, da bi se ne poglobili v tolmun dejstev in proučevali njenih zakonov.

Popolna ni nobena znanost. Tudi najeksaktnejša ni kakor šopek spoznanj iz silne tajinstvenosti nepoznanega, niti ni svetleča se točka sredi teme, po kateri se bolj in bolj širi svetloba.

Če se nam posreči dokazati, da trgovina ni odvisna od naključja, niti od osebnih okolnosti, smo položili temelj njeni znanosti. Od trenutka dalje, ko lahko naprej pregledamo menjajoče se učinke prvin danega primera, lahko rečemo, da postaja naše spoznanje »znanstveno«.

Znanost je natančnost in predvidevanje. Ona nam omogoča predvidevati učinke na osnovi globokega proučevanja in skrbne razdelitve vzrokov.

Ob današnjem stanju znanosti si ne upam trditi, da bi mogli prerokovati kakšen polom z isto gotovostjo kakor sončni ali lunin mrk. Pravim le, da so se z astronomijo dolga stoletja ukvarjali modri učenjaki. Tako jim je dandanes mogoče, da lahko natančno prerokujejo sončne ali lunine mrke. Trgovine niso nikdar študirali na ta način. Njen večni izrek, njeno geslo je bilo: »Nikoli se ne more vedeti.«

Trgovinske znanosti pa nam ne bodo dale univerze. Profesorji se skrbno odvračajo od trgovinskega sveta, ki ga niso znali nikdar ceniti in spoštovati. Snobistično in po sili si mislijo, da trgovina ni predmet, ki bi bil dostojen profesorskega raziskovanja.

Večina profesorjev ima koristi civilizacije za prirodne sadove. Prav nič ne cenijo genija, ki se udejstvuje v industrijskem in komercialnem življenju. Zato nobena univerza doslej še nima stolice za trgovino. Celo v Zedinjenih državah, kjer je trgovina v primeri z drugimi deželami na dosti pomembnejši stopnji, je komaj pet ali šest univerz, ki so spoznale potrebo tega predmeta in mu posvetile kakšen tečaj.

To pojasnjuje, zakaj so se astronomija, geologija, kemija, mehanika itd. znanstveno tako visoko razvile, medtem ko je trgovinska veda še vedno samo v zarodku.

Če hočemo nekoč imeti trgovinsko znanost, ki bo vredna tega imena, jo **morajo ustvariti trgovci,** sami jo morajo razviti. Edino oni morejo. Njeni stvaritelji ne bodo nikdar suhoparni znanstveniki in čisti teoretiki. Tudi ne ljudje brez izkušenj, ki presojajo samo po zunanjem videzu. Ta veda ne bo delo enega samega človeka. Preveč mnogovrstni so njeni problemi in vidiki, ki jih je treba tukaj upoštevati; znatno namreč presegajo še tako velike zmožnosti posameznega duha.

Največ, kar lahko kdo prispeva k njenemu razvoju — kakor n. pr. Pasteur k medicini in Darwin k prirodoznanstvu — je kvečjemu, da določi nekatera nova večja načela.

Ni se mi treba opravičevati, ker sem se lotil te naloge. Če uspem, dobro; če mi izpodleti, »tudi dobro, toda ne tako dobro,« kakor pravi Herbert Spencer. Imel sem res nenavadne priložnosti v modernem trgovinskem življenju, da sem mogel odkriti vse te svoje teorije, pa tudi praktično preizkusiti uspehe svojih opazovanj. Dvajset let sem uporabil za nabiranje osebnih izkušenj, in to je vse, s čimer zagovarjam svojo drznost.

Morda so med mojimi aksiomi nekateri nepopolni; morda sem bil včasih presplošen. Kdor hodi spredaj, prav lahko zagreši, take napake. Polje kritike je torej široko odprto.

V načinu, ki ne bo dopuščal nobenega razpravljanja in dvoma, bom dokazal, da je vsaka kupčija kakor vsak priroden pojav nujno podvržena obstoječim aksiomom. Dokazal bom, da tla, na katerih temelji trgovina, niso peščena, da bi ne mogla nositi osnovnih stebrov kake znanosti. Temelje te vede bom položil na trdne skale. Potem lahko pridejo drugi. Gradili bodo naprej na varni podlagi.

Herbert N. Casson.

PRVI NAUK.

Za kupčijo sta potrebni najmanj dve osebi ali več.

Ta trditev ni videti Bog ve kako pomembna. Čitatelj si poreče: »Seveda, za kupčijo sta potrebni najmanj dve osebi.« Kdo oporeka temu? Zakaj bi izgubljali čas z oznanjanjem takih resnic?

Prosim, spomnite se, kaj je »aksiom«. Resnica, ki ne potrebuje nobenega dokaza več, n. pr.: »Dve premici ne moreta oklepati ravnine.« Na takih resnicah sloni vsa matematika.

To se pravi: kakor hitro slišimo aksiom, mu pritrdimo kot neovržno dokazani stvari, toda dokler ga ne slišimo, se ne zmenimo zanj. Prav v enaki meri velja to tudi za aksiome trgovine.

Sploh obračamo veliko premalo pozornosti preprostim, enostavnim dejstvom življenja, ki so pa vendar njegovo bistvo in njegova osnova. Samo senzacionalni dogodki nas mikajo. Stoletja in stoletja je živelo človeštvo na zemlji, ne da bi sploh kaj vedelo o krvnem obtoku. Caesar in Cromwell nista poznala tega. Ko pa je odkril Harvey to dejstvo in ga dokazal, je ves svet soglasno izjavljal: »To je vendar čisto naravno, kri kroži...« Prav vseeno, kdo je to odkril!

(Dalje prihodnjič.)

Za poglobitev trgovskih zvez z Argentino

Jugoslovanska tvrdka J. Bonacci & Cia, Buenos Aires, Casilla (P. O. B.) 1494, ki posluje že več let in je doslej tudi z uspehom že zastopala naše tvrdke, želi stopiti **v zvezo z našimi izvozniki lesa**, in sicer raznih vrst gradbenega lesa, hrastovega, javorovega, bukovega lesa ter furnirjev, kakor tudi hrastovih dog. Poleg tega ima tvrdka možnosti za plasiranje suhih gob, fižola za seme in keramičnih ploščic za oblaganje zidov v kopalnicah.

Izvozni predmeti se smejo prodajati samo v dolarjih

Že večkrat se je opozarjalo v naši javnosti, da je za izvoznike edino dobro, če sklepajo svoje kupčije **le v dolarjih**. Zadnji dogodki so še posebej dokazali, kako je to za izvoznike koristno. Izvozniki, ki niso prodajali blaga v ameriških dolarjih, so doživeli v zadnjih dneh zelo neprijetne izkušnje. Veljati bi zato moralo pravilo, da se izvaža blago, ki se sme izvažati samo proti plačilu v svobodnih devizah, samo proti plačilu v ameriških dolarjih.

Koliko se troši na glavo v vojne namene v posameznih državah

Znani francoski učenjak Baudhuin je od začetka vojne proučeval vprašanje, koliko se potroši v posameznih državah na glavo prebivalca sedaj v vojni. Po njegovem računu se potroši na prebivalca (v francoskih frankih): v Franciji 14·25, v Angliji 23·95, v Nemčiji 13·50, v Belgiji 2·70 in v Nizozemski 4·65 fr. franka. Dnevno se izda v vojne namene v Franciji 600 milijonov, v Angliji 1.125 in v Nemčiji 1.215 milijonov francoskih frankov.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

236 — Amsterdam: nasoljene sardele,

237 — New York: ustrojene kože in usnjarske novosti,

238 — Bagdad: cement in papir vseh vrst,

239 — Jeruzalem: usnjeni kartoni,

240 — Dvůr Králové (Češko-Moravska): vinska kislina, črna in bela gorčica,

241 — Budimpešta: pirit, bakrena, cinkova in svinčena ruda,

242 — New York: išče se zveza z jugoslovanskimi tvornicami in izvozniki, ki bi hoteli izvažati v Združene države Sev. Amerike,

243 — Bremen: antimonova ruda,

244 — Mexiko: išče se zveza z izvozniki, ki bi se zanimali za mehiški trg,

245 — Stockholm: oljnate pogače, kostna moka,

246 — Quito (Ekvador): išče se zveza z našimi izvozniki oz. tovarnami, ki bi hoteli izvažati v to državo, a še nimajo svojih zastopnikov za naslednje proizvode: igrače, stekleno blago, kovinsko blago, pisarniške potrebščine, elektrotehnične predmete, tekstilno blago, likerje itd. Firma more posredovati pri nakupu kave, kakava in drugih tamkajšnjih predmetov,

247 — Montreal (Kanada): pipe iz lesa.

Doma in po svetu

Vojni minister arm. gen. Nedić je izdal oklic na prebivalstvo, v katerem naglaša, da se vsi vojaški obvezniki vpoklicujejo le po potrebi službe. Če so bili nekateri poklicani večkrat, se je to zgodilo le zato, ker potrebujemo dobro izvežbano vojsko. Upoštevati je treba, da je bila vojska opremljena s celo vrsto novega orožja. Strogo pa se gleda in se bo še bolj gledalo na to, da bodo vsi obvezniki enako obremenjeni s službo, ki je danes neobhodno potrebna. Na konec je vojni minister izrazil svoje veselje, da je bil odziv obveznikov v vsej državi sijajen in so ti s tem dokazali, da stare tradicije niso izginile in da je Jugoslavija lahko ponosna na visoko zavednost svojih državljanov.

Iz Beograda poročajo o številnih konferencah vodilnih politikov. Med drugimi sta imela daljšo konferenco tudi predsednik vlade Cvetković in dr. Maček.

Deputacija slovenskih županov je izročila predsedniku vlade Cvetkoviću in podpredsedniku vlade **dr. Mačku** spomenico, v kateri zahteva ustanovitev banovine Slovenije.

Uredba o organizaciji poštnega ministrstva je bila objavljena v »Službenih novinah«.

Novi železniški vozni red stopi v veljavo v noči od sobote na nedeljo, t. j. od 18. na 19. maj.

V narodni skupščini se bo postavil poleg kipa Nikole Pašića kip Stjepana Radića, kakor je bilo sklenjeno te dni.

Za župana na Sušaku je bil imenovan Mario Šarinić.

Za novega tehničnega ravnatelja TPD je bil imenovan inž. Vitold Biskupski, po rodu Ukrajinec. Novi ravnatelj je najprej deloval pri rudniku v Lešah v Mežiški dolini, nato pa ves čas pri TPD. Tu se je izkazal kot odličen strokovnjak ter izpopolnil zlasti obrate družbe v Zagorju. Znan pa je tudi kot socialen mož ter poskrbel za zboljšanje sanitarnih razmer. Zagorska občina ga je v priznanje za njegove zasluge za kraj in delavstvo imenovala za svojega častnega občana. Z inž. Biskupskim je bil imenovan pravi mož na vodilno mesto. Prejšnji tehnični ravnatelj inž. Heinrich je po dovršenih službenih letih stopil v pokoj.

V vojnih ozemljih Nemčije, Belgije, Luksemburga in Francije živi okoli 100.000 Hrvatov ter okoli 8000 Slovencev, pri čemer pa Slovenci na Westfalskem niso všteti.

Na občnem zboru ljubljanske sekcije Avtokluba so se spremenila pravila ter je bil ustanovljen Slovenski avtomobilski klub z ljubljansko in mariborsko sekcijo. Izvoljena je bila večinoma stara uprava z Avg. **Praprotnikom** na čelu.

Redni letni občni zbor turistične zveze za Hrvatsko Primorje in Gorski kotar je bil v torek na Sušaku. Na zboru se je konstatiralo, da je bil lani tujski promet dober. Vseh gostov je bilo 82.572, samo za 613 manj ko pred enim letom. Tujih gostov je bilo 47.588.

Letos je bilo posejano z ozimino mnogo manj zemlje kakor lani. Zlasti je bilo manj posejane pšenice. Poleg tega je napravila veliko škodo tudi povodenj. Zato ni pričakovati, da bi imeli letos pšenico za izvoz. Cena pšenice je zopet v dvigu ter so mlinarji v Subotici zaprosili bansko upravo, da jim dovoli prodajanje pšenične moke po 375 din za 100 kg.

V pasivne kraje je bilo dosedaj poslano 1926 vagonov koruze in 325 vagonov pšenice. Poleg tega je dala direkcija za prehrano prebivalstva posebne kredite za brezplačen prevoz koruze in pšenice v pasivne zadruge. Da se s temi brezplačnimi vozovnicami delajo številne zlorabe in da so samo v škodo legalni trgovini, ne da bi resnično pomagale revnemu prebivalstvu, je bilo že tako mnogokrat poudarjeno, da bi se te »uputnice« res že mogle enkrat nehati.

Nad 17.000 tekstilnih delavcev na Hrvatskem zahteva, da se sklene za vso banovino veljavna kolektivna pogodba.

Velika razstava jugoslovanskih umetnikov se otvori v nedeljo pod pokroviteljstvom kneza-namestnika **Pavla** v Beogradu. Na razstavi razstavljajo tudi številni slovenski umetniki.

Šef sovjetskega civilnega letalstva Molokov je prišel v Berlin, kjer bo gost nemškega letalskega ministrstva.

Romunska vlada je zaplenila vse zasebne zaloge surovih kož. Tovarne usnja smejo zadržati samo eno četrtino svojih rezerv.

Na Madžarskem je bil zvišan prometni davek od 2 na 4%. Vsi tobačni izdelki so se podražili za 25%. Zvišana pa je bila tudi trošarina na mineralna olja, pivo, ocetno kislino in cigaretni papir.

V Italiji so sklenile letalske tovarne kartel za izvoz avionov.

Brezposelnih je bilo v Angliji 15. aprila 972.695, za 670.000 manj ko pred enim letom in za 145.000 manj ko pred enim mesecem.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.

Sejmi

20. maja: Bogojina, Sv. Lenart v Slov. goricah, Mozelj, Št. Jernej, Višnja gora, Senožeti na Dolenjskem, Vrhnika, Sv. Trojica v Slov. goricah;
21. maja: Videm pri Krškem, Črnomelj, Vače, Maribor, Ptuj;
23. maja: Fram, Martjanci, Sv. Peter pod Sv. gorami;
24. maja: Nova vas na Blokah;
25. maja: Svetina, Mengeš, Mala gora, Vitanje, Radeče, Gornja Radgona, Kotlje;
26. maja: Ruše (samo blagovni).

BIRMANSKA DARILA

ure, zlatnina, srebrnina in optični predmeti po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar — LJUBLJANA

SV. PETRA CESTA ŠTEV. 36

Jugočeška

jugoslovensko-češka tekstilna industrija d. d.

Kranj

● ● ●

Proizvaja:

barvano in tiskano blago iz bombaža in umetne svile

● ● ●

Zahtevajte proizvode te domače tvornice!

Naznanjamo tužno vest, da je naš dragi prijatelj in družabnik, gospod

Miloš Hribernik

industrijec

danes preminul.

Dragega pokojnika, soustanovitelja in poslovodjo našega podjetja, kateremu je posvetil vso svojo skrb in delo za razvoj in napredek, bomo ohranili v častnem in svetlem spominu.

Bog daj večni mir in pokoj njegovi duši!

15. maja 1940.

Tekstilna industrijska družba Hribernik & Comp., St. Vid nad Ljubljano

Izdajatelj »Konzorcij Trgovskega lista«, njegov predstavnik dr. Ivan Pless, urednik Aleksander Železnikar, tiska tiskarna »Merkur«, d. d., njen predstavnik Otmar Mihalek, vsi v Ljubljani.